

Preben Bille Brahe

Vedbæk, den 26. januar 2021

Til:

Kulturminister Joy Mogensen (min@kum.dk)
Folketingets kulturudvalg

Vedr.:

Nyborg Slot – Vejen frem. Forslag til kompromis

Kort introduktion

Klagenævnet har fundet, at Nyborg Slots oprindelige funktion ikke længere er genkendelig, hvis man bygger moderne firkant-arkitektur hen over fortidsmindet. Ved at ændre byggeriet til et slot, kan projektet omgå kritikken og komme i mål. I udlandet findes mange gode eksempler på genopførelse af mistet kulturarv. Folketinget bør sende projektet tilbage til tegnebordet med henblik på at skifte de uspiselige dele ud.

Hvad siger museumsloven, og hvordan kan projektet holde sig inden for rammerne?

Museumslovens formål er at beskytte fortidsmindet imod ødelæggelse og sikre at fortidsmindets oprindelige funktion forbliver forståelig. Begge formål kan opretholdes ved at:

- Ringvoldsresterne fritlægges og udstilles på samme måde som f.eks. Absalons Borg under Christiansborg Slot eller Berlin Slot.
- I stedet for moderne arkitektur genopføres Nyborg Slot som slot eller borg, hvorved den oprindelige funktion forbliver forståelig. Eksempler herpå kan ses bl.a. i Nantes, Berlin og Vilnius.

Ved at tage de uspiselige dele ud af Nyborg Slots-projekt, kan projektet komme i mål uden at kompromittere vores klagesystem og uden at træde klagerne under fode. Der er brug for inspiration fra udlandet, hvor man med succes har genopført mistet kulturarv.

Hvordan kan Nyborg Slot genopføres som Slot eller borg?

De forskellige muligheder er listet herunder. Man kan genopføre det:

- med anvendelse af de oprindelige metoder og teknikker og gøre selve byggeprocessen til en udstilling om håndværk og byggeri. Byggeriet kan strækkes over 25 år. Guedelon i Frankrig er et eksempel herpå. (<https://www.guedelon.fr/>)
- ved at fortsætte Clemmensens restaurering. Her anvendes de rigtige originale materialer, men der anvendes moderne hjælpemidler. Det svarer til, hvad man har gjort med Kongehallen i Lejre.
- ved at opføre en ydre skal i de originale materialer og opføre en ny museumsbygning inden i med moderne materialer. Svarer til Château des ducs de Bretagne i Nantes, Frankrig. (<https://www.chateaunantes.fr/en/the-castle-2/history/>)

- ved at opføre et slot i moderne materialer og give det en middelalderlignende fernis.

Af de fire nævnte metoder finder jeg de tre første gode, mens den fjerde ikke er attraktiv.

Man kan stile efter at genopføre slottet, som det så ud før svenskerne ødelagde det, eller man kan stile efter at genopføre det som 1200tals borg eller en kombination af de to.

Der findes ikke arbejdstegninger, men ved at kombinere malerier, tegninger og viden fra udgravninger kan der skabes et tilstrækkeligt grundlag for at genopføre slottet. Det har man gjort andre steder.

Hvordan kommer Nyborg Slot videre?

1. En delegation bestående af folk fra kulturministeriet, Nyborg by og museum, arkitekter og ingeniører, Real Dania og A.P. Møller Fonden tager på inspirationstur til Nantes, Guedelon, Berlin og Vilnius.
2. På baggrund heraf justeres det nuværende projekt eller der udskrives en ny arkitektkonkurrence.
3. I projektbeskrivelsen gøres meget ud af, at det netop ligger indenfor museumslovens formål.
4. Slotsprojektet sættes tilbage på sporet.
5. Der bliver sikkert klaget igen, men da museumslovens formål er overholdt, bliver klagen afvist.

Hvorfor kan man ikke bare fortsætte Clemmensens restaurering?

I 1920 gik nationalmuseets arkitekt Clemmensen i gang med at restaurere Nyborg Slot, og havde han fået lov at fortsætte, ville der i dag stå et firfløjet slotsanlæg i Nyborg. Også Frederiksborg Slot brændte i 1859 og det lod man genopføre. Hvad er der sket, siden man ikke bare kan genoptage Clemmensens arbejde?

Kulturradikalisme sætter sit præg på Danmark efter 2. verdenskrig. Kulturradikalismen havde i sin kerne et ambitiøst og omfattende frigørelsesprogram, der gik til kamp mod næsten alle områder af det bestående samfund. På den måde fik de kulturradikale indflydelse på blandt andet billedkunst og arkitektur. Det grundlæggende oppositionelle ved Kulturradikalismen er en radikal og kraftig kritik af den eksisterende kultur. For de kulturradikale er den bestående kultur ensbetydende med et traditionelt samfund i negativ forstand, hvor samfundsorden er gennemsyret af snæversyn, konservatisme og snærende bånd. Med andre ord skulle kunsten ikke længere behage og imponere, den skulle gøre oprør og provokere. Arkitekturen fulgte med. Intet måtte længere være genkendeligt. Smukke og sirlige detaljer blev udskammet som borgerligt pynt og falsk teater. Overalt sneg grimhed sig ind i ly af funktionalisme.

I 1964 satte nogle arkitekter sig sammen i Venedig, hvor de beskæftigede sig med tilføjelser og tilbygninger til historiske steder. Det blev til Venedigchartret, som siger, at tilføjelser i historiske byggeri skal bygges i samtidig stil, således at der tydeligt kan ses forskel på det nye og det gamle. Restaureringen af Koldinghus blev ved Johannes Exner det første eksempel på det herhjemme.

Ingen lande har taget venedigchartret til sig som Danmark, nærmest som Guds egne ord sat i sten. I udlandet har man for længst droppet Venedigchartret, fordi det står i vejen for bedre løsninger. Af samme årsag har vi ikke herhjemme, i modsætning til udlandet, arkitekter med speciale i genopførelse af mistet kulturarv.

Hvad har man gjort i udlandet?

Berlin Slot

Berlin Slot blev ødelagt under 2. verdenskrig og efter krigen erstattet med en stor firkantet klods. Da der var asbest i klodsen, blev den revet ned, og efter en del debat blev det besluttet at genopføre det tabte Berliner Schloss. Grundstenen blev lagt i 2013 og slottet er netop blevet færdigt (2020/2021). Der var ingen originale arbejdstegninger over slottet bevaret. I stedet blev det genopført ved tegninger skabt gennem en arkitektkonkurrence.

https://denstoredanske.lex.dk/Berliner_Schloss

<https://www.dw.com/en/new-and-old-at-the-same-time-the-berlin-palace/av-55988075>

Château des ducs de Bretagne, Nantes

Slottet blev ødelagt som følge af en krudtulykke i år 1800. Militæret brugte det til 1866, hvorefter det fik lov at ligge. I år 1990 begyndte planlægningen af en genopførelse. Byggeriet begyndte i år 2000 og i 2007 åbnede slottet igen. Også her var der ikke nogen originale arbejdstegninger bevaret. Slottet rummer museer og er en kæmpe turistattraktion.

<https://www.chateaunantes.fr/en/the-castle-2/history/>

https://www.youtube.com/watch?v=kTWPv5myrF4&ab_channel=LePayspr%C3%A9f%C3%A9r%C3%A9desFran%C3%A7ais

Kongeslottet i Warsawa

Blev ødelagt som følge af 2. verdenskrig og genopført i årene 1971-1984. I 1980 blev optaget på UNESCOs verdensarvliste.

https://en.wikipedia.org/wiki/Royal_Castle,_Warsaw

Storhertugens Palads i Vilnius

Blev ødelagt i 1801. Genopførelse begyndte i 2002 og det stod færdigt i 2018. Tegningerne til genopførelse blev skabt ved en arkitektkonkurrence. Slottet er på UNESCOs verdensarvliste.

https://en.wikipedia.org/wiki/Palace_of_the_Grand_Dukes_of_Lithuania

Guedelon

Guedelon er nyopførelse af en 1300tals borg med de originale metoder og teknikker. Arbejdet begyndte i 1997 og det forventes at stå færdigt i 2025. Guedelon ligger 200 km syd for Paris og er uden for rækkevidde af kollektiv transport. Museet har 300.000 årlige besøgende, en omsætning på 30 mio EUR og hviler i sig selv med en stab på 65 medarbejdere.

<https://www.guedelon.fr/>

Jeg stiller gerne op og uddyber mine synspunkter.

Med venlig hilsen

Preben Bille Brahe

Om Preben Bille Brahe
Stifter af Foreningen Nyborg Slots Venner
Medlem af INTBAU
Medlem af Arkitekturoprøret
Cand polit.
Tlf 4166 7070
Mail: Preben@bille-brahe.dk